СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК LV. Ч. 183. ДЖЕРЗІ СИТІ І НЮ ЙОРК, пятниця, 8-го серпня 1947. No. 183. JERSEY CITY and NEW YORK, Friday, August 8, 1947. VOL. LV.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧ. ДЕРЖ. АМЕРИКИ ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗАКОРДОНОМ Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. 4-0807 — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 THREE CENTS IN THE U. S. of AMERICA FIVE CENTS ELSEWHERE

ПЕРЕСЛУХАННЯ В СЕНАТІ НАГАДУЮТЬ СЦЕНИ З ГОЛИВУДУ

Вашингтон, 6 серпня. — Найзамітніше американське слідство під теперішню пору, яке ведеться в сенатській комісії над провіркою воєнних контрактів, перемінилося на завзяту боротьбу за правдомовність між будівничим літаків Гавердом Гюзом і провідником Комісії Овеном Брустером. Оба свідки були заприсяжені, а сен. Брустер зрезигнував зі своєї парляментарної недоторканости. Гюз закинув Брустерові, що він обіцяв застановити слідство комісії, коли він (Гюз) доведе до злуки обох найбагатших летунських підприємств, а це Транс Ворлд Ерлайн і Пан-Амерікен Ервейс. Гюз є власником більшої частини удїлів в Транс Ворлд Ерлайн, а про сен. Брустера кажуть, що він має інтерес у Пан Амерікен Ерлайнс. Сен. Брустер відповів з обуренням, що це „немислиме", щоб він, який має довголітній досвід у політиці і чесну репутацію, міг таке обіцяти. Він при цій нагоді сказав, що такий закид нагадує більше Голивуд ніж Вашингтон. Гюз дальше вперто твердить, що Брустер склав згадану обіцянку.

Заки ще Гюз склав своє свідоцтво, його пресовий агент Джан В. Мейерс доводив документально, що він видав різні забави для Еліота Рузвелта, другого сина президента суму $5,000. Еліот натаврував цей закид з обуренням, відбивши закид другим закидом, що військова влада видавала значні суми гроша на забави з контракторами під час війни, а тепер підприємці хочуть знеславити владу й імя Рузвелта. — Переслухання свідків в справі воєнних контрактів встряває в такі подробиці, що пересічний громадянин забуває, про що йде справа, а звертає увагу на приватне життя осіб, які являються в комісії і на їх репутацію.

ДОЛС: ЛИШЕ МОРАЛЬНА СИЛА МОЖЕ ВІДВЕРНУТИ ВІЙНУ.

Боф[ало], Н. Й. — Джан Долс, політичний дорадник Республиканської Партії, заявив на загальнім зібранні протестантської організації Церков, що лише моральна сила може відвернути в майбутності війну. Він ствердив, що війна й цивілізація не можуть існувати побіч себе, бо наукові винаходи стали за[со]бом знищення. Тому лише моральна сила може взяти верх серед теперішнього положення і запанувати над світом. Долс заявився теж за знесенням права вета в Обєднаних Державах.

ДОРАДЖУЮТЬ ПРОТИКОМУНІСТИЧНЕ СТАНОВИЩЕ ТРУМАНОВІ.

Ню Йорк. — Посадник міста Вилйем О'Двайер, який гостро зазначив своє протикомуністичне становище в часі повітових виборів як в Демократичній так і в Американській Партії Праці, у якій конгресмен Віто Маркентоніо здобув домінуюче становище, вибрався до Вашингтону на нараду до президента Трумана для обговорення уступу становища до комуністів в промові Трумана, коли він буде поставлений наново кандидатом з рамени Демократичної Партії. О'Двайер є того погляду, що нема вже як дальше залицятися до Американської Партії Праці, коли група Маркантонія не допустила до поновного вибору віцепрезидента повітового комітету цеї Партії нюйорського комісаря Бенджамина Філдинга. А.П.П. це нюйорська організація, створена за часів посадника Ля Гвардії для його особистої підтримки. Вона досі була язичком між Республиканською й Демократичною Партією при виборах в місті і в стейті.

ЖАЛОБА НА ПУСТЕЛІ ПО ЖЕРТВАХ ГІРОШІМИ.

Алямгордо, стейт Ню Мексик, 6 серпня. — На верху пустельних піскових насипів недалеко цеї місцевости зібралися ісповідники християнства, юдаїзму і магометанізму, щоб призвати божої допомоги для виключення атомової війни. Це сталося в другу річницю скинення атомової бомби на місто Гірошіма в Японії. Учасники церемонії прилетіли сюди 17 літаками з Ню Йорку й Шикага і виголосили відповідні промови після молитов. Церемонію підготовив Світовий Народній Конгрес. На зібранні були заступлені жиди, нігри, китайці, араби, індонезці.

ПРЕЗИДЕНТ ВИГОЛОСИТЬ ПРОМОВУ НА КОНВЕНЦІЇ ЛЕГІОНУ У НЮ ЙОРКУ.

Вашингтон. — Президент Труман приїде до Ню Йорку на 28 серпня, щоб узяти участь разом з іншими військовими й цивільними достойниками у 29 краєвій конвенції Американського Легіону, яка відбудеться в днях 28—31 серпня в Медисон Сквер Ґарден. Тоді виголосять теж промови губ. Дюї і посадник О'Двайер.

Президент Труман підписав дальші законопроекти, ухвалені конгресом, а головно бил про заморoження доплат до суспільного забезпечення по 2% від платні до 1950 р. Важний бил про створення Краєвої Наукової Фундації президент заветував тому, що вибори до управи Фундації не дають у нім президентові ніякого впливу.

Президент Труман відвідає Бразилію під час нарад Міжамериканської Конференції

Вашингтон, 6. серпня. — Президент Труман прийняв запрошення бразилійського президента Евріка Ґаспара на відвідини Бразилії під час Міжамериканської Конференції, яка починається в половині серпня. Дата виїзду Трумана ще не оприлюднена. Здогадуються, що він виїде до Ріо де Жанейро з кінцем серпня або з початком вересня і там побуде три дні. Можливе, що це станеться саме при закінченні конференції. З Ріо наспіли вісті, що президент Труман замешкає під час свого побуту в гірській місцевості Петрополіс.

АМЕРИКА НЕ ДАСТЬ ПОМОЧІ СОВЄТСЬКИМ САТЕЛІТАМ.

Вашингтон. — Секретар стейту Джордж С. Маршал виявив на пресовій конференції, що федеральний уряд відмовляється дати Угорщині позичку в сумі $7,000,000 на закупно бавовни, внаслідок поведінки угорського уряду, опанованого тепер комуністами, до котрого Америка не має двіря.

В годину після цеї заяви Маршала департамент стейту оприлюднив вістку, що вислано протест до румунського уряду проти здав-лення громадських свобід і проти увязнення провідників тамошньої Краєвої Хліборобської Партії. Американський уряд твердить, що Румунія зобовязалася в мировім договорі зберігати засадничі права людини румунським громадянам.

Йосиф Віневіч, амбасадор Польщі у Вашингтоні, звернувся до секретаря Маршала з проханням, щоб Америка дотримала давнішу обіцянку в справі допомоги і вислала Польщі дальших $15,000,000 із призначених $350,000,000 на допомогу знищеним країнам Европи. У розмові з репортерами Віневіч виявив, що Маршал не обіцяв дальшої допомоги Польщі.

АМЕРИКА СХИЛЯЄТЬСЯ ДО ЗМІНИ УМОВ АНГЛІЙСЬКОЇ ПОЗИЧКИ.

Вашингтон. — Саме у хвилині, коли британський премієр Атлі виголошував промову до парляменту в справі важкого економічного положення в Англії, два американські члени кабінету заявили, що Злучені Держави схильні признати Британії лекші умови щодо позички, яку вона дістала в минулому році у висоті 3 і три четверті більйона. Запевнення висловив секретар стейту Маршал і секретар скарбу Джан В. Снайдер. Дискусія над цею справою почнеться у Вашингтоні наступного тижня.

Під знаком Гірошіми

ДРУГА РІЧНИЦЯ АТОМОВОЇ БОМБИ; СПРАВА КОНТРОЛІ АТОМОВОЇ ЕНЕРГІЇ В ОБЄДНАНИХ ДЕРЖАВАХ.

Ню Йорк, 6. серпня. — В другу річницю першого скинення атомової бомби на японське місто Гірошіму, ціла американська преса віддає багато уваги цій страшній зброї. В редакційних статтях однозгідно стверджується, що в наслідок цего епохального відкриття людство стало перед ділемою або тривкого миру, або повної заглади. При цій нагоді підкреслюється цілу деструктивну ролю Советського Союзу в післявоєнних намаганнях довести до повного міжнародного порозуміння і тривкого замирення.

Гірошіма, 6. серпня. — В другу річницю скинення атомової бомби на це місто, що спричинило майже повну його руїну і смерть 94,000 мешканців, сьогодні тут відбулися Богослуження, на яких останки мешканців підносили мовчаливі мольби, щоб на майбутнє доля хоронила людство від тої страшної заглади, яка два роки тому впала на це місто.

Лейк Соксес, Н. Й., 6. серпня. — В грізній тіні Гірошіми — як висловились деякі делегати — сьогодні Комісія О.Д. до справ контролі атомової енергії продовжувала свої наради. На порядку були совєтські пропозиції. Заступник американського представника в цій комісії, Фредерік Г. Осборн заявив, що совєтські пропозиції є рішучо „не до прийняття" і тим самим ціла справа продовжує бути в безвиглядній „мертвій точці", в яку попала перед роком після совєтського вета в справі американських пропозицій.

ЩЕ ОДИН ПІДКОМІТЕТ В БАЛКАНСЬКІЙ СПРАВІ.

Лейк Соксес, Н. Й., 6. серпня. — Сьогодні Рада Безпеки О.Д. ухвалила більшістю 10 голосів проти одного тільки (совєтського) здержаного створити ще один підкомітет в балканській справі. До підкомітету увійшли представники 7 країн і їх завданням буде розглянути до найблищого понеділка, чи не можна б запропонувати поодинокі резолюції для наладнання балканської справи. Під час дебат прийшло знову до багатьох суперечностей в грецькій справі між західними демократіями і Совєтським Союзом.

ГРЕКИ БАЖАЮТЬ НАСАМПЕРЕД АМЕРИКАНСЬКОЇ ЗБРОЇ.

Атени, 6. серпня. — З поінформованих джерел заявляють, що грецький премієр Дімітріос Максімос на сьогоднішній конференції з керівником американської допомогової місії Двайт Ґрисволдом мав пропонувати, щоби Америка насамперед приспішила доставу зброї для цеї країни. Премієр заявив, що як довго не буде скріплена грецька армія і поліція, так довго це буде заохотою для комуністичних партизанів та їх сусідних опікунів до нападу на грецькі території. В таких обставинах не можна думати теж про відповідну господарську відбудову країни. Пропозиції і побажання грецького уряду мали заставити американського представника провірити свій допомоговий плян, в якому зразу передбачувалося приділити 50% допомоги на цивільні потреби.

СОВЄТСЬКІ „РЕВЕЛЯЦІЇ" ПРО ЗАХІДНЮ „ШПИГУНСЬКУ СІТКУ" В ШВЕЦІЇ.

Москва, 6. серпня. (ЮП). — У звязку з недавним приловленням двох совєтських дипломатичних представників в Швеції на підозрілому зацікавленні швидськими військовими обєктами, між совєтською і шведською пресою розвинулася інтересна шпигунська дискусія. У відповідь на закиди шведської преси про совєтську шпигунську сітку в Швеції, совєтська преса видвигає протизакиди, що Швеція дозволяє на своїй території шпигунську акцію західних країн проти Совєтів. Партійна „Правда" сьогодні твердить, що естонський уряд на вигнанні в Швеції очолює там американську шпигунську акцію проти Совєтів, користуючись при цьому американськими „капіталами", які йому передається за посередництвом Червоного Хреста.

АМЕРИКАНСЬКА АКЦІЯ В СПРАВІ ЗАМИРЕННЯ В ІНДОНЕЗІЇ.

Батавія, Джава, 6. серпня. (АП). — Американський консуль в Батавії сьогодні по радіо два рази особисто повторив ізольованому в Йоґякарта індонезькому республиканському урядові американсьу пропозицію посередничати в переговорах про замирення. Діло в тому, що індонезький уряд не має іншого звязку зі світом. Радіо в Йоґякарта потвердило одержання американської пропозиції, не згадуючи, чи на неї погоджується. Стверджено кілька випадків нарушення примиря, як голяндськими, та й індонезькими військами.

СУДОВІ ПРИСУДИ У ВАРШАВІ.

Варшава, 6. серпня. (ЮП). — Сьогодні тут засуджено на кару смерти старшину польської тайної поліції, Зиґмунта Мацейца, обвинуваченого за здогадну шпіонажу в користь неназваної „чужої великодержави". Двох його співобвинувачених засуджено на 10 і 15 років тюрми, між ними Зиґмунта Августиньского, бувшого редактора опозиційної „Газети Людової", та одного католицького священика. Їм закидувано теж звязок з польським протикомуністичним підпіллям та поширювання нелегальної літератури.

ПРОГРАМА ЕКОНОМІЧНОГО РЯТУНКУ БРИТАНІЇ

Посилення праці, зниження життєвої стопи, контроля господарства, редукція армії.

Лондон, 6 серпня. — Британський премієр Атлі виголосив сьогодні в Палаті Громад очікувану програму, що мала б врятувати Британію з теперішньої господарської кризи. До головних пунктів цеї програми належить продовження часу праці, дальша раціоналізація консумції та загальне зниження життєвої стопи, контроля торгівлі, як це було за воєнних часів, зменшення імпорту, редукція збройних сил, максимальне збільшення продукції для екпорту і т. п. Премієр заявив, що американська позичка для Англії у висоті 3,500,000,000 толярів, яка мала вистачити до кінця 1950 року, буде вичерпана вже в цьому році та що уряд Злучених Держав погодився обговорити полекшення позичкових умов і правдоподібно нової позички.

БРИТАНСЬКА МІСІЯ ВИЇХАЛА ДО ПІВДЕННОЇ АМЕРИКИ.

Лондон, 6 серпня. — Британська місія „доброї волі" відлетіла сьогодні до Південної Америки, з метою провірити торговельні взаємини з південно-американськими країнами. Місія відвідає Бразилію, Аргентину, Уругвай, Чіле, Перу, Колюмбію та Венесуелю.

СОВЄТИ ВІДМОВИЛИ ІНФОРМАЦІЙ ПРО СВОЮ ЗОНУ НІМЕЧЧИНИ.

Большевицький командант звернув Паризькій Конференції невиповнений квестіонар.

Париж, 6 серпня. — Совєтське військове управління східної Німеччини відмовилось подати господарські дані про свою зону, за якими звернулася конференція Европейської Співпраці в Парижі. Совєтський командант звернув невиповнений висланий йому свого часу квестіонар в справі господарських потреб і можливостей совєтської зони Німеччини у звязку з допомоговим Пляном Маршала.

АМЕРИКАНСЬКІ АМБАСАДОРИ ПРОПОНУЮТЬ СПЕЦІЯЛЬНУ СЕСІЮ КОНГРЕСУ В СПРАВІ ЕВРОПЕЙСЬКОЇ КРІЗИ.

Париж, 6 серпня. — Сьогодні тут закінчилася конференція американських амбасадорів з Англії, Франції та Німеччини з підсекретарем стейту Клейтоном в справі европейської економічної крізи. Амбасадори обмінялися інформаціями і поглядами та пошлють відповідне звідомлення урядові у Вашингтоні. В поінформованих колах вважають, що Амбасадори висловляються за спеціяльною наглою сесією американського Конгресу, що розглянув би критичне положення европейського господарства та виніс відповідні рішення. Проте існує переконання, що ані конгрес, ані американська публика на такі заходи ще не підготована.

ПОЛІТИЧНИЙ ПРОЦЕС В БОЛГАРІЇ.

Софія, Болгарія, 6 серпня (ЮП). — Тут почався великий політичний процес проти провідника болгарської проти-комуністичної опозиції Миколи Петкова. Йому закидується „зраду народу", „порозуміння з ворогами", „змову проти республики" і тим подібні злочини. Обвинувачений не признається до вини і цілий процес називає комуністичною видумкою і терором.

АМЕРИКАНСЬКА ХАРЧОВА ДОПОМОГА АВСТРІЇ.

Відень, 6 серпня. — З поінформованих джерел повідомляють, що американська харчова допомога Австрії в місяцях липні, серпні й вересні виноситиме кількість харчів на загальну вартість 25,000,000 долярів. Багато харчів вже доставлено.

АМЕРИКАНЦІ ПЛАНУЮТЬ ВСТАНОВИТИ КІНЦЕВУ ДАТУ ВИДАЧІ Й ЗАСУДІВ ВОЄННИХ ЗЛОЧИНЦІВ.

Берлін, 6 серпня. — Злучені Держави Америки плянують встановити кінцеву дату, до якої всі інші країни повинні зголосити свої претенсії до видачі воєнних злочинців, які находяться під сторожею в американських окупаційних зонах. До кінця цего року Америка бажала б закінчити цілу справу воєнних злочинців, як щодо їх засудів, так і видачі іншим країнам.

БРИТАНЦІ ПРОТЕСТУЮТЬ ПРОТИ СОВЄТСЬКОГО ЗАМАХУ НА НАФТУ В АВСТРІЇ.

Відень, 6 серпня. — Кілька днів тому совєтські війська зайняли та обсадили своїм персоналом рафінерію нафти в Лобау біля Відня, яка належить американсько-британським фірмам. Большевики твердять, що ця рафінерія була колись німецькою власністю і тепер належиться їм на підставі договірного права. Британський представник, піддержаний американським, зголосив гострий протест.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Classified Advertising Department, 597—7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-0582.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
Поодиноке число три центи.		Three cents a copy.	
На рік	$7.00	One year	$7.00
На пів року	$3.75	Six months	$3.75
На три місяці	$2.00	Three months	$2.00
В Джерзі Сіті і Заграницею:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$2.75
Число з понеділка (з англійською Частиною):		Monday's issue (with Ukrainian Weekly):	
На рік	$2.50	One year	$2.50
На пів року	$1.50	Six months	$1.50

За оголошення редакція не відповідає
За кожну зміну адреси платиться 10 центів
Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ТОТАЛЬНА КРІЗА

З усіх кінців Европи надходять щораз більше алярмуючі вістки про загальну господарську крізу.

Про серйозність положення свідчать повідомлення з Великої Британії, Франції, Італії, Німеччини та інших країн. Британський уряд, що після війни перейшов до рук соціялістів, вже заповів своєрідний НЕП, іменно припинення задуманої та частинно вже здійснюваної „соціялізації" країни. Франція потребуватиме 3,000,000 тон збіжжя, щоб могти забезпечити своє населення хлібом до чергових жнив. В інших країнах положення подібне, як не гірше. Потрібно хліба, треба одягу, вугілля, заліза; треба грошей та кредитів, щоб могти вдержати найнеобхіднішу закордонну торгівлю, треба допомоги.

Положення в Совєтському Союзі та в опанованих ним країнах ще гірше. Німецькі та інші воєннополонені, яких звільнено зі совєтського полону, є — згідно з офіціяльним повідомленням американських військових властей — до тої міри виснажені голодом та знесилені каторжними роботами, що їх відразу відсилається до лікарень. При цьому вони заявляють, що їхнє прохарчування та їхні умовини життя в основному не різнилися від злиденного животіння кожного „вільного" совєтського громадянина. Різниця тільки в тому, що уряди західних демократичних країн отверто говорять про свої господарські труднощі та шукають способів і засобів, як їм зарадити. Совєтський уряд, натомість, тишком-нишком погребує тих своїх „щасливих" громадян, які померли з голоду, а іншим заткав рота цензурою і терористичним НКВД та заставляє їх в голоді й рештками сил дальше тягнути совєтське армо й час до часу ще зойкнути про „щасливе життя".

Плян Маршала й американські допомогові інтенції прийшли для Европи ще як остання дошка рятунку. Не диво, що Европа вхопилась за це руками й ногами та покладає в ньому всі свої надії.

Америка й інші країни докладали всіх зусиль, щоби в загальний плян відбудови включити Совєтський Союз. Справа цілком ясна. Европа творить економічну цілість і розшматування її на дві частини є одною з головних причин крізи по обидвох боках залізної заслони. Совєтський уряд довів до повної руїни своїх власних територій. Цеї руїни потрібно йому для політичних цілей теж у вільній ще частині Европи.

Европи не можна вповні відбудувати й перемогти крізу без Совєтського Союзу. Точніше, цего не можна зробити без опанованих Совєтським Союзом територій і не можна цего зробити зі совєтським урядом. Інтереси народів сьогоднішнього Совєтського Союзу і совєтського уряду є діяметрально розбіжні. Народи хочуть добробуту, уряд хоче вдержати постійний стан нужди; народи хочуть мира, уряд хоче війни і „світової революції".

Господарські крізи завжди були наслідком воєн, а війна наслідком господарських кріз. І так в безконечність. Сьогодні єдиний Совєтський Союз не допускає ані до тривкого замирення, ані до остаточного усунення господарських кріз. Америка докладає всіх зусиль, щоб досягнути одне й друге. І це з черги створило ще одну крізу, іменно американсько-совєтських відносин.

Віднова кооперативного руху

Обі головні американські робітничі організації, а це Американська Федерація Праці й Конгрес Індустріяльних Організацій видали минулого тижня зазив до підвладних юній, щоб вони взялися за поширення між своїми членами кооперативного руху. Хто бодай дещо познайомлений з кооперацією, той зрозуміє далекосягле значення такого заклику. Не треба бути аж великим приятелем робітництва, щоб підтримати цей рух усіми силами.

Хто мав нагоду приглянутися, або з читання довідатися, про розміри кооперативного руху між британськими робітниками, мусить признати, що кооперація змінила теж спосіб думання англійської робітничої маси. Це не товпа, якій імпонує большевицький заклик „Граби награблене!". Це суспільність, яка не лише працює наче машина, але вчиться господарити на своїх власних підприємствах, створених дорогою кооперації. З малих, злучених разом грошевих уділів робітники творять капітал, при допомозі якого вони не лише закладають і ведуть малі крамниці для продажу споживчих товарів, але лучать такі крамниці у великі союзи, які постачають харчі й крам до своїх крамниць. Чистий зиск розділюється між членів, відповідно до їх уділів. Зрештою засада здавна знана кожному, що її хотів пізнати.

На подібній засаді заложено в Англії теж і продукційні спілки, тобто пекарні, млини, а навіть фабрики різних товарів для домашнього і особистого вжитку. Робітник в Англії прийшов до переконання, що він не лише робітник, але й господар у свойому підприємстві і може станути до конкуренції з великим підприємцем.

Хто мав нагоду приглянутися кооперативному рухові українців на Західній Україні, той певно знає, яку ролю цей рух відограв у здобутті економічної незалежности українського громадянства в Польщі. Тому для наших людей кооперативний рух не є новістю.

В Америці цей рух не є новістю між фармерством і вони обертають мільйонами долярів у своїх кооперативах. Статистика з р. 1944 виказує, що в кооперативах є зорганізованих 11,000,000 людей і вони ведуть 32,181 фармерських і консумційних кооператив. Вони мали грошевого обороту в згаданому році на $425,000,000 і становили 6.5% усих видатків на консумційні цілі.

Та треба замітити, що американське робітництво ще не перейнялося засадою кооперації, а наслідок того такий, що літами цілими американські робітники були залежні від так званих „компанічних сторів" при купуванні харчів та інших предметів особистої консумції. Компанії зробили американського робітника залежним не лише в шахтах і в фабриках, але теж і в торгівлі. Коли А. Ф. П. або К. І. О. кинули тепер заклик організації кооператив між робітниками, то це великий крок вперед для здобуття економічної незалежности робітника.

Які з цього можливості, на це вистарчить таке порівнання: Український Народний Союз є лише одним із соток подібних братських організацій, що тепер творять конкуренцію великим обезпеченевим компаніям. Це є, так би мовити, народній, демократичний рух у протиставленні до великих капіталістичних асекураційних підприємств. Подібне значення мають коперативи у відношенні до великого бизнесу. Коли б кооперативний рух поширився до належних розмірів між робітничим загалом, він зможе довершити подібного діла в продукції й збутті товарів, а навіть і в будові робітничих домів, як організація братніх союзів довершила в справах обезпеченевих.

Микола Чубатий.

Українська політика в очах чужих

II.

(Докінчення).

Великий вплив на справу визволення українського народу та нового впорядкування Східної Европи матиме переконання, яке виroблять собі демократичні потуги про державнотворчі спосібності українського народу. Якщо вони наберуть переконання, що український нарід може стати чинником стабілізації відносин, безпеки та розумної економічної співпраці, тоді порядкування східної Европи буде більше наближатися до наших бажань. В іншому випадку демократичні країни шукатимуть за іншими господарями східної Европи, а український нарід залишився б дальше під чужим володінням.

Треба рахуватися з тим, що нації з таким економічним хистом, як американці та британці, воліють не ризикувати радикальними перемінами, себто скоком у невідоме, а радше вони все склонні теперішний стан тільки повільно реформувати, себто на місце червоної Росії встановити демократичну Росію. Інша справа, чи демократична Росія взагалі можлива, одначе в Америці та Британії на загал існує переконання, що вона можлива. Чи мають демократичні держави позитивне пеpеконання про українців як про зрілого майбутнього господаря тої частини европейського континенту, це знову преважна справа.

Українська еміграція в Европі перед іспитом зрілости.

Нині обставини так зложилися, що масова політична еміграція є немов поменшеною фотографією української нації. З тою мініатурою українського народу з усіх займанщин нині мають американці та британці можність зустрічатися та обсервувати їх державнотворчі спосібности. На жаль, теперішня оцінка не дуже надійна для поневоленого українського народу.

Нарід, що аспірує стати нацією, себто державним народом, мусить мати в першу чергу національну солідарність та ставлення інтересів нації понад інтереси партій чи поодиноких отаманів. **Надрядність інтересів нації як цілости це найбільше основна прикмета державної нації.** Надрядність інтересів нації мусить стати не тільки основною догмою політики кожної української партії, групи чи поодинокої особи, але передусім засадою їх практичного поступовання, щоб це навіть не могло викликувати сумніву. Чи так нині є серед української еміграції, тої мініятури української нації, годі сказати.

З кругів еміграції надійшла до Америки мала брошурка затитулована „Патріоти Партії". Вже сама назва тої летючко-брошурки говорить за себе, що все таки є провідні кола, відповідальні за українську національну політику та за майбутнє нації, які можуть ставити справу своєї групи щонайменше на рівні з інтересами цілої нації.

Нація, так страшно нищена та переслідувана як українці, повинна б витворити у себе залізну національну солідарність. Українців деморалізували досі всі наїзники. Кожен окупант старався втягати на свою службу, коли не організовану групу, то принайменше відокремлені гурти одиниць, що доносили на рідних братів та солідаризувалися з окупантом. Солідарність українця з другим українцем викликує пошану у чужинця для тої нації, натомісць доноси українця на брата викликують погорду та легковаження для цілої нації. **Солідарність національна є дальшим доказом державнотворчої спосібности або неспосібности членів того чи другого народу.**

Якщо нині в світі, зокрема в демократичних державах, звертається публична опінія так загально проти комуністів і їх країн, то головно тому, що комуністи під впливом науки з Кремля затрачують свою національну солідарність, а вяжуть свої інтереси з чужою позанаціональною силою, з Кремлем. Таке саме відноситься до кожної групи, до кожної одиниці, що себе називає українським іменем. Поширений брак національної солідарности це є дискваліфікація на державну націю.

Політиканство довкола УПА.

Ставлення інтересів нації понад інтереси партії чи особи та національна солідарність вимагають, щоби загально-національні вартости були признавані за такі всіми українцями. Берім для прикладу справу Української Повстанської Армії. Нині немає ніякого сумніву, що УПА це є збройна сила української нації, що веде нерівну боротьбу з наїзником на рідній землі. Можна мати собі приватні погляди на це, чи національна економія позволяє нам вести таку коштовну боротьбу чи ні. Поза вартостями людини існують ще вартости моральні, капітал, що пізніше платить дивіденду для цілої нації. Такою є часто в історії безнадійна боротьба ідеалістів за волю своєї нації. Приписування жертв крови УПА одній партії це очевидний абсурд, бо жертви чистої крови тих українських героїв стали вже найкращою власністю українського народу як цілости.

А мимо того, ми ще нині дістаємо з Европи письма, де навіть колишні українські політичні діячі заперечують само існування УПА, себто те, чого вже цілий світ не заперечує і напевно цінить геройзм тих лицарів грізної української дійсности. Причиною того є особисті амбіції та переконання, що без одного чи другого отамана не може нічого бути вартісного в українському житті.

Кілька місяців тому автор тих стрічок дістав листа з Европи від відомого діяча та провідника одної доволі поширеної організації". В „Українськім Квартальнику" — пише він — ви писали про Українську Повстанчу Армію; такої немає. Ви писали, що ми (члени тої організації) брали участь в боях українських партизан; нас там не було". Можна б мати тільки глибоке співчуття для пораненої амбіції людини, що щось там творилося без нього, можна б мати співчуття для тої організації, коли б її молодих членів „там не було". Тільки мабуть справа стоїть інакше. Члени його колишньої організації там напевно були, бо це патріотична молодь, тільки автора листа там не було, а він ідентифікує себе та свої амбіції з визвольною боротьбою української нації як такої.

Особисті амбіції понад інтереси нації.

Безмежно особистий підхід до кожної національної справи це теж одна із тих хиб, що роблять українську націю в опінії чужих нацією мало державно-творчою та неспосібною рядитися сама собою. Мимо тої маси особистих амбіцій та хмари отаманів, на ділі український нарід у своїй поменшеній фотографії на еміграції не має авторитетного лідера та й взагалі вилонення правдивого демократичного провідника натрапляє на величанські, прямо непоборимі перешкоди, бо навіть кандидатів на лідерів навіть найбільше талановиту та ідейну людину відсуває на бік, а українці лишаються народом з хмарою отаманів, одначе без правдивого провідника.

Це все чужі бачать та виробляють собі скептичні погляди на державно-творчі спосібности українців. Це слід кожному українцеві основно передумати та взяти собі до серця, щоби в рішальну хвилину нації не стати на ново її гробокопателем. Час важний і вимагає великої жертви особистого самозаперечення для нації як цілости. Якщо українці не здадуть іспиту державної зрілости, тоді назріваюча кріза не принесе Україні визволення, а священні жертви крови найкращих синів та дочок України можуть піти намарно, як йшли вже нераз досі.

Переслідування церкви в СССР.

(УБІ) „Люксембурґер Ворт" ч. 186 і 187 подає, на основі зізнань свідків, які недавно утікли із СССР, такі потрясаючі відомости про переслідування української Церкви в Совєтському Союзі: Совєтські власті навмисно позволили святкувати Великдень в Ужгороді, щоб підчас самого святкування завдати удар українській Церкві. Підчас церковної відправи, нагло НКВД і совєтська міліція оточили всі церкви. На місці виарештовано всіх чоловіків від 16-60 років і жінок до 40 років та ще того самого дня вивезено їх у двох довгих тягарових поїздах на Схід. Разом із вірними вивезла тайна поліція останніх українських Василіянських монахів, які ще діяли тайно в Ужгороді й Мукачеві, як греко-католицькі душпастирі. Будівля Духовного Семинаря в Ужгороді та Митрополича Резиденція (православна) у Чернівцях перебудовані на тюрми НКВД. Дотеперішні вязниці стали за малі з причини безперервного напливу до них релігійно й політично переслідуваних.

Особливо тяжкий тернистий шлях мають у цьому переслідуванні українські греко-католицькі священики. Із 3,300 католицьких священиків України, працюють тепер біля 300 як душпастирі в західній Европі. Це втікачі. Біля 150 з них находяться у сусідній країні (Німеччина — пр. ред.) Із решти 2,850 більш як половина карається по совєтських тюрмах і концентраційних таборах. Хто ще міг утікати, той шукав притулку в карпатських лісах. Деякі находяться під охороною УПА, Української Повстанської Армії. На зовні мусіло багато священиків зректися їх духовного стану й працювати, як сільсько-господарські та фабричні робітники. Перед совєтськими властями вони видають себе як ляїки, бо засадничо й правно є заборонено бути українським католицьким священиком. Останні 4 українські духовники були вивезені недавно до Росії.

Українські священики є тепер вільними птахами: якщо вони не є ще депортовані й кинені у тюрму, то живуть десь як робітники або вегетують під охороною Карпатських лісів або мусять далеко від батьківщини як утікачі коротати своє життя.

Ол. Луговий.

Дажбожі Внуки

I.

НА ЧУЖИНІ МІЖ СВОЇМИ

91)

— Ну, вже задоволені, панючу? — питав похмуро.

— Ще не зовсім! — приємним голосом озвався Ростислав. — Пятьдесять центів з вас належиться за обід. Ви у нас не працюєте, а в гості ми вас не прохали! Навчіться одної правди — нічого даремно нема!

Всі душили в собі сміх, переглядалися. Батько радив весело:

— Лиши, сину! У чоловіка й так серце кровю обливається!

Під сміх гурту гість положив на стіл два четвертаки. Щось воркотячи — швиденько забрався, не сказав, за якою потребою приїхав. Ставровичі набули ворога.

— Але бо з тебе штукар! — казала мати Ірини, як гість вже відїхав.

— Дорого ж він заплатив за ту честь, що у нас пообідав! — посміхалася мати Марія.

— Чого ж ви хочете? Мусите гоноруватися таким сином! Вивязався, як добрий суддя! — боронила чоловіка Ірина.

— Мститиметься вам! Він мстивий! — попередив пошкодований.

— Нічого, не страшно! — батько заспокоїв.

Подія за кілька днів призабулася. Другого тижня в пресі зявився про неї допис, звичайно у Шкурниковому освітленні, може ним самим і написаний. Напав, мовляв, імігрант-большевик, зять багача, на поважного громадянина, зовсім по бандитськи. Шкурник хотів пожартувати, сумління багача вивірить. Як такі молокососи, щойно з корабля злізли, а вже напастують людей, то що буде, коли вони тут обживуться, вбються в піря?

Благополучно закінчили жнива, по людськи розчислилися з робітниками. Гуртом відбули весілля Миколи Зарічного з Наталкою. Плянувалося без музик, без танців. Не танцювали молодоженки ні Боровичка з пошани до памяти Боровича. Михайло Тридуб танцював з сусідками, — під кінець весілля виключно з Оленою. Також видно припали собі до вподоби. На весіллі вони щойно надобре познайомилися.

Гайдарук на Різдво мріяв бути вже в Галичині. Воютинський з Скороходом подалися на Схід, решта — хто куди. Перевели формальности з закупом Розтягайлишиних фармів нові власники — Залужні і Зарічні. Хату спалили, як Розтягайлиха вибралася до дочок. Місце під нове обійстя Залужні облюбували собі напроти Зарічних, через дорогу. Перевозити стайні, будувати нову хату — плянували по весняній сівбі. Пан Ставрович обділив Залужних всім, що на господарці потрібно. Необхідну суму допозичив обом родинам без відсотків. Ще й порадив позичити по парі соток більше, щоб без цента не залишатися. За пару років сплатять! Зимувати Залужні залишилися ще на місці. Не дуже далеко, орати можна виїздити й від Ставровичів. Крім того нових робітників необхідно привчити доглядання худоби й великого господарства. Радо залишилися на зиму Зарічний і Тридуб, залишилася й Настя, — у батьків ротів на хліб ще аж за досить. Ставрович радив Василеві й Насті одружитися, не відтягаючи. Взяти за приклад Залужних. Вони попрацювали у нього кілька років, тепер самостійними господарями зробилися, заводять власну господарку. Хочуть — таке й з ними станеться. Кривди від нього не бачитимуть, як не бачили Залужні. Притрапиться — набуде фарму по сусідству й для них. Доброї поради послухали. Перед самою Пилипівкою подружилися й вони. Зіставався поки що без пари Михайло Тридуб.

Він запрацював у Ставровичів поверх сотки долярів. Пару десяток заощадив з попередніх робіт. Вирішив до весни працювати на місці, а там, що Бог дасть. Мужчинам, через зиму, призначив господар по 15 долярів місячно, Насті аж двадцять, бо й робота її клопотлива. Коли б Василеві й Михайлі вдалося на зиму встрягнути десь у компанійний ліс — більше не дістали б.

По пораді дітей господаря Тридуб записався на позаочний курс одинадцятого грейду. Справу підручників залагодила Ірина, тим заощадила Тридубові кілька десяток. Не добре виходило з мовою. На фармі практика невелика. Побоювався, чи знайде на весні підхожу працю. Його моло-

(Докінчення на стор. 4-тій).

З українського життя в Австрії

Стирія.

Концерт і школа. В суботу 17. травня заходами студентської організації у Граці відбувся концерт в честь Тараса Шевченка. — Заходами управи Представництва у Граці зорганізовано доповняючу народню школу для тих дітей, що ходять до німецьких шкіл. Навчання ведеться двічі в тиждень.

Каринтія.

Рух з виїздом. Під кінець травня з табору Ст. Мартін виїхала до Бразилії друга група українців в кількості 109 осіб. Безпосередньо після того почалась дальша реєстрація українців на виїзд до Бразилії, що назначений на 1. серпня. Рівночасно зареєстровано 100 самітніх осіб у віці 25—45 років на виїзд до Канади, як лісорубів. Венесуельська місія веде реєстрацію, але невідомо, коли виїзд відбудеться.

Театр. З культурної праці треба зазначити імпрези, що відбулися впродовж останніх тижнів. Рухливий драматичний гурток „Дніпрова филя" відіграв театральну пєсу Соходольського „Хмара".

„Пласт" і молодь. В суботу 7. червня відбулася ватра Полтавського і Подільського Пластового Коша, в якій взяли участь російські і польські пластуни. В неділю 8. червня відбулося шкільне свято на закінчення шкільного року. Шкільна молодь, однаково народніх, як і середніх шкіл, дала на сцені показ не тільки успіхів в науці, але й в мистецько-культурній ділянці — у формі співу, танку, ритмічних вправ і т. п. Ця імпреза мала заслужений великий моральний і мистецький успіх.

Свято Героїв. Українська громада емігрантів в Зеебоделі відсвяткувала 25. травня ц. р. Свято Героїв богослуженням та панахидою в церкві і святочними сходинами, присвяченими памяті Симона Петлюри та Євгена Коновальця. 8. червня відбулася в церкві урочиста Служба Божа на інтенцію українського народу.

Форарльберг.

Освітня нарада. 12. червня ц. р. в домівці Делегатури Бр. св. Андрея в Брегенці відбулася нарада культурно-освітньої колегії для намічення культурно-освітньої праці в області.

Хроніка табору у Куфштайні. 1. червня відбулося в таборі у Куфштайні Свято Героїв, що його попередила панахида за полеглих з проповіддю. На програму склалися: реферат, хорові пісні і деклямація. Свято було культурне, виконавці добрі, але присутніх мало. — 15. червня відбулося у таборі урочисто свято Божого Тіла з церковним обходом і відправами при вівтарях, влаштованих перед бараками та перед місійним хрестом. — Вечером того дня відбувся концерт-академія в честь Івана Франка, з рефератом, деклямаціями, хоровими точками й фортепіяновим сольо. Прегарно вийшла деклямація прологу до „Мойсея", виконана молодим деклятором, та фортепіяновий виступ молодого мистця Левицького. Приявних на святі було коло 250 осіб.

(За „Новим Словом").

ВИКИНЕНИЙ З ЮНІЇ.—Конгресмен Гомер А. Реймі (республиканець з Огайо), якого прогнали з юнії Повітових і Мунісипальних Працівників, приналежної до Американської Федерації Праці. Прагнали за те, що він голосував у конґресі за прийняття нового робітничого закону Тефта-Гартлія. Він сказав, що таке викинення подібне до викинення людини з її церкви.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ДО СПРАВИ ПЛЕКАННЯ І ШИРЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ПІСНІ

(Український Народний Хор в місті Ню Йорку).

„Наша дума, наша пісня
Не вмре, не загине
Ось де люди, наша слава
Слава України".

Цими золотими словами, наш великий Кобзар, апостол правди і науки — Тарас Шевченко, вказав на значення нашої рідної пісні й назвав її славою України. І це в дійсности так є. Від самих початків свого народження, тисячу літ тому, ще з передхристиянських, поганських часів аж до теперішних — українська пісня своєю чудовою мельодією й характеристичним, поліфонічним (многоголосним) укладом, виказала душу і життя нашого народу у всіх його ділянках і стадіях його історичного розвитку і буття. Вона зберегла величезні скарби народньої, духової творчости й звязала наше сучасне покоління з тим славним нашим і не славним минулим, коли то Україна кровю облилась (як і недавно в минулім) у боротьбі за свою волю й віру, за державність, проти турків, татар і ріжних азіятських орд, проти шляхецької Польщі та імперіялістичної Москви, проти соціяльних утисків, кривди і неволі.

Народня пісня, як не писана творчість, зберігла для нас памятку, ще з передісторичних часів, коли наші прадіди були ще поганами, коли наш нарід був ще примітивним сином тії колисці, з якої пізніше витворився український нарід, як національно-суспільна окремішність. Українська народня пісня є старша від писаної історії нашого народу, й хоч я-ка вона давня, вона так само надзвичайно гарна, чудово мелодійна і своєрідна. Треба сказати, що наша пісня, як дзеркало душі народу, також пройшла свій довгий, тернистий шлях. В перших часах поширення Христової віри, до пісні ставились ворожо, як до єресі; далі прийшло страшне татарське лихоліття, руїна, панщина, а в другій половині 19-го століття просто варварське переслідування з боку московського царського уряду, який своїми дурними „указами" і законами (роки 1863, 1876) забороняв навіть по селах співати по українськи. Все це наша народня пісня пережила і перетерпіла, разом з її творцем — народом.

Не зважаючи на всі перешкоди і лихоліття, українська пісня не загинула, а перемогла і далі лунає на славу українського народу. Перемогла, бо черпала свої сили з глибини самого духа й серця нашого народу, який посідає великі творчі здібности, любов до волі, свободи, до правди, засяття й краси. Українська пісня є невмируща, ще й тому, що, як вже сказано, вона є милозвучна і гармонійна. Про це свідчать не тільки українські вчені і дослідники, не тільки всі наші композитори та письменники і поети, що з джерел пісні черпали натхнення до своєї Музи, — але й чужоземні дослідники й науковці вказували і далі свідчать, що українська народня пісня є одна з найкращих в світі. А як так, то нашим загальним і моральним обовязком є її виучувати, плекати й ширити, як серед своїх, так і між чужинцями; як у поодиноких країнах і в широкім світі, так і при церквах, різних організаціях, клюбах, товариствах, де тільки живуть люди свої й чужі, дорослі, старші, діти і молодь.

В цім відношенню, що до ширення пісні нашого народу в світі, як найкраще виконали своє завдання славно-звісна Українська Республиканська Капеля під проводом найкращого талановитого українського дириґента, пок. проф. Ол. Кошиця в Европі, та Український Національний Хор під дириґуванням того ж О. Кошиця в Злучених Державах і в полудневій Америці. Українська Республиканська Капеля, як бувша державна українська, співоча установа, своєю концертовою подорожжю по Европі (в р. 1919, 1920 і пізнійше) вписала, можна сказати, золоту сторінку до історії національно-мистецьких здобутків нашого народу та його змагань до вільного, незалежного життя.

Культурний світ чув і дещо знає про українську пісню. Але час не стоїть, а йде і минає. Світові події розвиваються, розгортаються і ускладняються. На зміну старших поколінь, приходять нові; виростає молода, модерна генерація з модерними вимогами і потребами. І коли говоримо про плекання і ширення української народньої пісні, — то для тієї почесної, культурно-мистецької місії є широчезне, необмежене поле. Аби тільки було кому ширити під умілим і відповідним проводом.

Ось власне для цеї цілі, плекання і ширення пісні нашого народу в Ню Йорку, заснувався „Український Народний Хор міста Ню Йорку", під дириґуванням проф. Юрія Кириченка. Започаткований цей хор в жовтні 1946 р. з рамени „Американське товариство для поступу українського мистецтва". Зваживши, що менші хори в місті Ню Йорку чи при церквах, чи товариствах ограничуються на ці таланти, які належать до їх організації, фундатори Укр. Нар. Хору, зрозуміли, що лише незалежний хор може зібрати в себе найліпші сили зі всіх організацій чи церков, щоби гідно виставити українську пісню не тільки перед своїми, але і перед чужими.

Належне й дійсно мистецьке виконання пісні залежить від трьох головних чинників: від якости самої пісні, від дириґента хору і від самих хористів-співаків. Пісні маємо найкращі в світі; дириґента маємо в особі проф. Кириченка, одного з найкращих на американському континенті; потреба ще більше сопранів, більше альтів, більше тенорів, більше басів, а тоді не чужі будуть нам і найбільші американські концертові залі. Потреба тут додати, що проф. Юрій Кириченко, як дириґент Укр. Нар. Хору в Европі, по резиґнації з цього хору проф. Кошиця, обїхав з концертами Францію, Німеччину, Еспанію, Бельгію, Голяндію, Швайцарію і Альжір, Оран і Туніс в Африці.

Негайно по вакаціях, бо вже з днем 11-го вересня (сентебра) Укр. Нар. Хор, пічне знова свою діяльність пробами співу. Бажаючі вступити до хору, зволять зголоситися в дириґента хору проф. Ю. Кириченка, 60 Сейнт Маркс Плейс (між другою а першою евнею) для випробування голосу, кожного понеділка, від 8 до 10 год. веч.

Треба ще додати, що Управа хору вже зарядила і має „чорне на білім", що в означеним днів дасть концерт української пісні в „Тавн Гол". Всіх українців і українок, які люблять і шанують українську пісню, які мають голоси, Управа хору запрошує зголоситися і вписатися в члени. Перша проба хору відбудеться 11-го вересня від 8 до 10 год. вечером в Вашингтон Ірвінг школі 16. ул. і Ірвінг Плейс. Тож до праці громадяни, на полі рідного мистецтва й культури, до звеличення рідної нам української пісні!

Лев Безручко,
Ню Йорк, Н. Й.

ЩО ПИШУТЬ?

В СКИТАЛЬЧИХ ТАБОРАХ ПРОТЕСТУЮТЬ ПРОТИ ВИНИЩУВАННЯ У. П. А.

З листа писаного в таборі в Німеччині до родини в Ню Йорку:

...Коли вам важко щось пересилати сюди, то не робіть собі клопоту. Ліпше діло зробите, коли підійдете до неодного неосвідомленого земляка, котрий пише, щоб ми їхали до дому, бо там дуже добре, там нас жде родина і т. д. Витолкуйте такому чоловікові, що це є такий „рай", а справите його на добру дорогу.

У Німеччині то у всіх таборах тепер відбуваються демонстрації — пишеться меморіяли в справі акції сусідних держав проти У. П. А. Знаєте, що то три держави підписали угоду, щоб їх як найшвидше знищити. Це їм не вдасться, бо кров пролята кличе до неба за пімсту і видає з себе нові кадри борців-героїв.

Я переписувався з Г. Від нього нема вістей, бо він щойно виїхав до Англії. Коли будуть якісь вісті з дому, то негайно мені напишіть, навіть, якщоб я виїхав до Бельгії. Тут лишаться пару хлопців, які мені листа перешлють. Пишіть до мене часто, бо то тільки моєї розради.

ІНТЕРЕСНА ПОДЯКА ЧОЛОВІКА, ЩО ДІСТАВ З АМЕРИКИ ОДЯГ.

Гр. А. Т. з Бетлегем, Па., пише до редакції, що він вислав до Українського Допомогового Комітету (очевидно до складниці при Жіночій Секції в Ню Йорку) одяг і вложив до плаща картку із своєю адресою. Чоловік, що дістав одяг пише з подякою лист до А. Т., а цей присилає його до поміщення в „Свободі". Читаємо в листі між ін.:

Цим коротким листом хотів би я зложити Вам щиру подяку за Ваш дарунок для бідних скитальців. Я знаю, що це замало, одначе на папері не дасться цеї вдячности показати так, як я хотів би. Я дістав Ваш плащ. Якщо візьмете під увагу, що я вже три роки без плаща, тільки у легкій маринарці, (ще й до того не дуже то цілій), мусів зимувати, то напевно зрозумієте мою радість та щиру вдячність для Вас. Я знаю, що я не одинокий, що помочі потребує тут на чужині, та тепер я теж знаю, що я не одинокий у світі, що є ще щирі люди, які братів у біді не забувають та зо свого щирого українського серця стараються їм помогти. Ми, теперішні скитальці на чужині, далеко від своїх та від рідної землі не забудемо цього ніколи. Може доля зміниться та тоді можна буде свою вдячність для Вас і Вам подібним в іншиі спосіб виказати...

ПРО ПЕРЕСЕЛЕННЯ З ЛЕМКІВЩИНИ ДО БРЕСЛЯВ, У ДАВНІЙ НІМЕЧЧИНІ.

З листу з дня 7. липня, писаного коло Бресляв жінкою з повіту Горлиці до родини в Пенсилвенії:

Нас вигнали примусово з наших хат і ґрунтів, і то не лише нас, але і всіх лемків взагалі, всіх українців аж на Горішній Шлеськ недалеко Вроцлава. То велике місто, але знищене. То так несподівано сталося, що нам лише 3 години часу дали, щоб вибратися, то самі знаєте, що ми могли з собою взяти на дорогу. Ми все спакували на одну фіру, а решта, що було засіяне і дозріло то все лишилося. Навіть хати ми не дістали, а під голим небом нас посадили. Потім нам дали якісь будинки без даху і без вікон і без дверей, люди кладуть вогонь на дворі і так дещо з харчів собі зготовлять, коли що хто має. Ніхто ще нами не опікується, то не знаємо, як то з нами буде, чи то може вже заглада, якої ніхто не сподівався. Бог заплать Вам за Ваше щире серце, що Ви нам перше помагали, бо то, що ми дістали від Вас, то нам ще в дорозі придалося...

„ВІТАЙ ЧУЖИНЧЕ". (WELCOME STRANGER).

Ми вже, назагал, призвичаєні бачити на екрані, чи на сцені щось „надзвичайне". Неімовірні акробати, неімовірні сцени, надзвичайні багацтва, скомплікована акція, все це вже „само-собою" належить головно до фільму, де техніка допомагає людській фантазії, ну й спроможности.

А проте, справжню і найбільшу красу можна добачити таки в „нормальних" фільмах. Про це переконує найновіший фільм Парамаунту "Welcome Stranger". Тематика й акція фільму така природна і така нормальна, що події могла цілком добре відбутися теж в якій Полтаві, чи Зборові. Цим разом вона відбувається в малому містечку Фолбридж в стейті Мейн. „Док" Джозеф МекРорі вже 35 років лікує свою клієнтелю і тому цілком слушно йому належиться відпустка. Але своїх громадян він не може залишити без лікарської опіки. Тому звернувся до відповідного лікарського товариства, щоб послано йому заступника. І товариство послало. Він виїхав тим самим потягом, що й старий „док" і тут починається сторія найбільш комічних і найбільш серіозних, а при тому найбільш природних сцен. В акції беруть участь ще й аптикар і його наречена, що опісля перестає нею бути з огляду на молодого „заступника", і ціла громада. В акції багато глибоких психологічних моментів і обовязковий „геппі енд". Це справді гарний фільм. Ролю старого доктора грає Б. Фицджеральд, його заступника — Б. Кросбі, „наречена" — Ванда Гендрикс і т. д. Фільм продукції Сіґела, сценарій Артура Шікмена.

Що писала "Свобода" тому 40 років?

8. серпня 1907 р.

ПРИСПІШЕНИЙ ПРИЗД ЄПИСКОПА.

Сьогодні дістав я лист від Преосв. Сотера Ортинського, що на кораблі Кронпринц Вільгельм у Бремені не було місця на 27. серпня, тому виїзд приспішений і єпископ виїде з Бремен 20. серпня кораблем Кайзер Вільгельм II.

ІВАН АРДАН ПЕРЕСТАВ БУТИ РЕДАКТОРОМ І ВИДАВЦЕМ „СВОБОДИ".

Оцим повідомляю інтересованих, що з днем 1. серпня 1907 устав всякий моральний і матеріяльний звязок між мною й „Свободою" і між мною і Банком Українських Імігрантів. З огляду на це прохаю від тепер залеглости за передплату, праці й оголошення і другі речі, як також гроші, листи й грошеві перекази виписувати не на моє імя, а на імя „Свободи" і висилати все те на адресу: 184 Гудсон Стріт, Ню Йорк. — Іван Ардан.

ВАЖНЕ ДЛЯ МОЛОДШИХ ІНТЕЛІҐЕНТНИХ ХЛОПЦІВ.

...Кожний молодий чоловік, в якому горить любов до пригніченого темного нашого фармера, повинен старатися набути відповідне знання, щоб опісля мати спромогу працювати для добра загалу на заморській землі. Сказано, школа перша, а учителів мало. Учительський курс, який існує вже пару літ у Винипеґу, буде продовжуватися дальше. Кожен молодий чоловік, що має охоту бути учителем, повинен старатися дістатися на цей курс. Зголошуватися треба на подану нижче адресу: Т. Д. Ферлей, 630 Маґнус Евеню, Винипеґ, Ман., Канада.

АМЕРИКАНСЬКА КОМІСІЯ В ГАЛИЧИНІ.

Американська конґресова комісія, яка прослідкує іміґраційні справи, приїхала до Австрії і відбула конференції в Реці, Трієсті, Відні і Львові. Розмовляла з владою і з приватними людьми, збираючи матеріяли для іміґраційного билу. Про іміґрацію з Галичини, як про українців так і поляків комісія висловилася дуже прихильно. Довідувалася про причини великого числа еміґрантів з Галичини. Зі Львова виїхала комісія до Росії. — За час від 10. липня 1905 до кінця червня 1906 виїхало до Америки з Австрії 265,138 душ. Між ними було українців 10,811. — Дня 25. липня 1907 приїхало до Винипеґу ,в Канаді, 150 українських іміґрантів з Галичини.

ВІСТІ З НЮ ЙОРКУ.

Подається до загальної відомости нюйорчан, що на днях завязався в Ню Йорку комітет для заснування гімнастичного товариства з назвою „Гайдамаки". Збірання відбудеться в Томкінс Сквер Гол 10. серпня. За Комітет: Михайло Угорчак, Іван Драґан, Матій Хандога. — Дня 10. авґуста відбувся в церкві св. Юра шлюб п. Володимира Корецького з Юлією Красіцькою, найліпшою співачкою і солісткою „Нюйорського Бояна". Шлюб дав о. Чаплинський при співі хору.

АБДИКАЦІЯ ЦІСАРЯ КОРЕЇ.

Дня 19. липня зрікся престолу цісар Кореї, яка тепер є під протекторатом Японії. Коли розійшлася про це вістка в Кореї, населення почало бунти проти Японії. Бунти втоплено японське військо в потоках крови.

Допомога сиротам — справа обовязку і чести

1)

Нище подаємо перший список українських сиріт, хлопців і дівчат, з європейської скитальщини, що вже є в Америці і які перебувають під зарядом Українського Католицького Комітету у Стемфорді. Пересланий нам згаданим Комітетом список охоплює в цілости 48 сиріт. У списку подано теж точні особисті дані усіх цих наших найбільше знедолених дітей, що втратили справді все, бо батьків і батьківщину. Поневолену батьківщину заступить їм тепер свобідна Америка, а нашим обовязком, справою обовязку і чести американських українців є заступити цим сиротам їхніх батьків. Ввесь американсько-український загал повинен причинитися до того, щоби ці українські сироти найшли тут на вільній Американській землі не тільки нову батьківщину, але турботливих батьків, що допоможуть їм стати повноправтісними громадянами цеї країни і новими оборонцями многострадальної української землі.

Віримо, що наш загал і цим разом викаже ту саму благородність і жертвенність, яку виказував загал, як ішло про допомогу Україні та її дітям. За інформаціями в справі адопції поодиноких сиріт чи в справі відповідного для їх молодечого віку затруднення прохаємо звертатись безпосередньо на адресу:

UKRAINIAN CATHOLIC COMMITTEE FOR REFUGEES,
461 Glenbrook Road, Stamford, Conn.

Список сиріт

1. **Бендерський** Зенон, син Василя й Марії Кіндзерська, уродився 2. лютня 1930 в Мужилові, пов. Підгайці. Покінчив чотири клясі народньої школи в Мужилові. В 1944 р. забрано його до Німеччини, де перебував до капітуляції. До Семинаря в Стемфорді, Конн., прийшов 17. червня 1947 р.

2. **Бобецький** Михайло, син Володимира й Татяни Мошонка, уродився 18. лютня 1929 р. в Гниловодах, пов. Підгайці. Народню школу покінчив у Гниловодах, а опісля вчився шевства. З дому забрали його німці до Німеччини на роботи, де перебував аж до капітуляції. Прийшов до Семинаря в Стемфорді 21. березня 1947 р. Дня 10. травня 1947 р. виїхав на таку адресу: 622 Otisco St., Syracuse, N. Y.

3. **Богаєць** Роман, син Теофіля й Стефанії Совінської, уродився 18. жовтня 1928 р. в Коломиї, пов. Коломия. Народню школу й чотири клясі гімназіяльні покінчив у Коломиї. Перебував у різних сторонах Німеччини, поки не виїхав до Америки. Прийшов до Семинаря в Стемфорді 30-го грудня 1946 р.

4. **Боєчко** Стефан, син Григорія й Анни Яворська, уродився 17. жовтня 1929 р. в Стінці, пов. Бучач. Народню школу покінчив у Стінці й там працював на ріллі. В 1944 р. забрано його до Німеччини, де працював у фабриці вапна, аж до виїзду до Америки. Прийшов до Семинаря в Стемфорді 30. квітня 1947 р.

5. **Бучай** Ярослав, син Петра й Теклі Мачуга, уродився 17. лютня 1929 р. в Гниловодах, пов. Підгайці. Народню школу покінчив у Гниловодах, крім цього ходив пів року до торговельної школи в Авґсбурзі, Німеччина. Був призначений до гімназії й ходив до четвертої кляси. В 1944 р. вивезено його до Німеччини. Прийшов до Семинаря 21. березня 1947 р. Дня 10. травня виїхав на адресу: Mrs. Anna Buchej 620 Otisco St., Syracuse, N. Y.

6. **Варгас** Мирон, син Миколи й Катерини Буцяк, уродився 1. червня 1930 р. в Бориславі. Покінчив 8 кляс народньої школи з тим, що відбув також радіомеханічні курси (1 рік). В 1944 р. забрано його до Німеччини, де перебував аж до капітуляції. Прийшов до Семинаря в Стемфорді 17. червня 1947 р.

7. **Видаєвич** Бронислав, син Миколи й Ксені Видаєвич, уродився 3. жовтня 1929 р. в Курянах, пов. Бережани. Покінчив дві кляси народньої школи в Курянах. В 1944 р. забрано його до Німеччини, де перебував на роботі до 1947 р. Прийшов до Семинаря в Стемфорді 17. червня 1947 р.

8. **Гарат** Семен, син Юлія й Анни Букринець, уродився 28. січня 1930 р. в Гнилій, повіт Турка. Покінчив три клясі народньої школи в Гнилій. В 1942 р. забрано його до Німеччини, де перебував аж до хвилі виїзду до Америки. Прийшов до Семинаря в Стемфорді 26. лютня 1947 р.

(Дальше буде).

ПОШИРЯЙТЕ „СВОБОДУ".

Взаємна поміч у звірят

2)

У ссавців незвичайно багато пород наскрізь товариських, живучи громадами, помагаючи собі посполу. Степи у старім та новім світі аж кишать від черед антильоп, турів, диких кіз, овець та інших товариських звірят. Америка давніше так густо була заселена буйволами, що переселенці мусіли нераз перервати похід, стрінувшися з мандрівкою буйволів; такий похід буйволів тривав іноді три дні. Здобування Сибіру росіянами було властиво ловецьким походом, що тривав 200 літ. А пашнисті рівнини східної Африки ще й тепер засіяні густо чередами товариських зебер та антильоп.

Ріки північної Росії до XVII віку, і ріки північної Америки і Сибіру ще до недавна були заселені колоніями бобрів. У лісах гарячої Азії й Африки живуть ще родини слонів, носорогів і цілі громади малп. На далекій півночі збираються рени великими черідами, а ще далі на півночі находимо череди мошусових волів і численні тічні полярних лисів. Побережжя океанів засіяні громадами тюленів і моржів, а в самих океанах плавають товариські кити; на височинах середущої Азії живуть табуни диких коней, ослів, верблюдів і диких овець.

Усі ті звірята у спілках і громадах, що числять нераз сотки і тисячі членів. Яке маленьке в порівнанні з ними число мясоїдних! І яка хибна думка, неначе б у звіринім світі нічого не було, тільки самі леви і гієни, що безнастанно роздирають закрвавленими зубами свої жертви!

Життя у спілках і взаємна поміч у цих спілках — це загальний звичай у ссавців. Навіть у хижих звірів находимо громадські звички за виїмком родини котів, що то здебільшого живуть одинцем. Пси знов є зовсім товариські, і це загально звісне, що, наприклад, вовки полюють дуже часто тічнями. В степах нападають на коней тільки тічнями і нераз зводять з ними завзяті боротьби. Буває іноді, що й коні переходять до спільної оборони і розбивають вовчиськів копитами. Американські степові вовки, шакалі, гієни і навіть лиси полюють громадами.

Та найбільш розвинене товариське життя і взаємна поміч у гризунів, копитних звірят і пережувачів. Вивірки, що так любуються в родиннім житті, живуть зі собою в близьких зносинах по лісах. Коли не стане їм шишок, то переселюються громадами куди інде. Інші гризуни є ще більш товариські та інтелігентні. Кожна одиниця має своє родинне гніздечко, та всі живуть у великих кольоніях. Страшний ворог живе на Україні, ховрах, якого міліони рік річно забиває чоловік, живе в численних кольоніях. Також альпійські свистуни завше живуть у спілках у згоді і любові. Навіть щури, що воюють безстанно по каналах між собою, плюндрують у згоді людські комори, помагають собі посполу на мандрівках, і навіть годують своїх інвалідів. А бобри, ці товариські і мудрі звірята, будують собі спільні греблі і цілі села, в яких покоління живуть і гинуть, не знаючи ніякого ворога, крім видри і чоловіка. Крілики також живуть у спілках: їх родина наскрізь патріярхальна: молоді мусять рішучо слухати батька і навіть діда.

Та вже найцікавіше для нас громадське життя малп. Ці звірята, що стоять на найвищім степені розвою у звіринім світі незвичайно товариські. Тільки нічні малпи водять самітне життя; ревачі живуть мадими родинами, також орангутани; а горилі ніколи не лучаться в громади. Всі інші породи малп: шимпанси, саї, сахи, мандрилі, павіяни і ін. дуже товариські. Живуть вони великими громадами і нераз входять у спілки з другими родами. Деякі з них страшно нещасливі на самоті. На поклик одної, що загрожує їй яке лихо, кидається на поміч ціла громада і проганяє напасника. Навіть орли бояться нападати на малпи. Людські засіви все нищать малпи громадами, а старші стоять на сторожі. У деяких пород лучиться кілька, щоб підняти камінь, що від ним находяться подушки мурашок.

Нетовариські, несоціяльні малпи, орангутани і горилі, обмежені тільки на малі простори: орангутан живе тільки на Суматрі і Борнео, а горилль в середущій Африці; вони, здається, поволі вигибають.

З цього короткого огляду бачимо, що товариське життя і взаємна поміч у звірят не є виїмком: навпаки, вони є загальним звичаєм, а осягають найвищий ступінь розвитку у вищих хребтовців. І звірячі породи, які живуть окремо малими родинами є рідкі. Породи, що живуть у спілках, незвичайно численні, такі, наприклад, товариські гризуни становлять близько третину всіх ссавців. Життя в спілках, у громадах дає змогу і найслабшим комахам, птицям і ссавцям ставити опір хижакам і хоронитися від них; воно дає їм довге життя і змогу виховувати молоде покоління меншим накладом праці. Так, це правда, що сила, скорість, охоронні кольори, хитрість, витривалість на голод і холод — таксамо важні прикмети, що роблять звірину придатнішою до життя; одначе з притиском говоримо, що товариськість, соціяльне життя є найбільшою охороною у боротьбі за існування. Ті породи, що покидають товариськість, соціяльне життя, засуджують себе самі на смерть; а ті, що навчились успілках жити, помагати собі посполу, мають найбільше вигляду на довгий прожиток і на дальший, кращий розвиток.

П. К.

ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ

Дня 1. серпня 1947 року померла в 53. році життя
АННА РАК,
членкиня Тов. ім. Єв. Коновальця, від. 238 У. Н. Союзу в Бостон, Масс.
Покійна походила з Лемківщини, Зах. Україна. Полишила в смутку мужа Захарія, дві доньки: Юстину і Софію та стареньку маму. Всі є членами У. Н. Союзу.
Похорон відбувся 4. серпня при участи членів відділу, родини та знайомих. Похоронено на українській цвинтарі на Маунт Гоуп. — В. ТА П.!
М. Давискиба, секр.

Дня 15. липня 1947 року помер
ВАСИЛЬ КОРНЯТ,
член Тов. Зап. Січ, від. 330 У. Н. Союзу в Літл Фаллс, Н. Й.
Покійний походив з села Дмитрович, пов. Ярослав, Зах. Україна. Полишив у смутку жену Анну, дві доньки, Марію і Катерину, три сини, Івана, Йосифа і Стефана, та брата Дмитра.
Похоронено на цвинтарі св. Покрови в Геркімер, Н. Й. — В. Й. П.!
Н. Паламар, секр.

ДАЖБОЖІ ВНУКИ

Продовження зо ст. 2-гої)

дята запевнили: літо працюватиме у батька напевно, за більшу чим де інде заплату. В осені зможе переїхати на науку до міста. Не вистане гроша — щось придумають. Позичать, зрештою.

Батька Тридубового справо покищо не клопотали. Він і так сусідам та робітникам багато доброго заподіяв. Але він про заміри Миколи вчинився якось довідався. Певно Олена сказала матерям. Від них батько раз-два довідався. Не забарився наслідок. Настя з Василем, по весіллі, зісталися з Залужними, — Тридуб оселився у одній з пятьох кімнат над крамницею, помічником Олені у торговлі. У місті більше вільного часу на навчання, лекші умови життя, щоденна практика англійської мови, ну і вчителів та вчителькок аж шестеро! До всього готового й платня — 25 долярів місячно. Слава тільки, що жив над крамницею, там спав тільки, а увесь час проводив у товаристві господаря й пань, та Олени. Явно говорилося про нове подружжя, десь по Різдвяних святах, пані припасали річи для родинного гнізда нової пари.

Подружжя Святольдичів-Ставровичів у всіх тих подіях участи не приймали майже. Переїхало до міста ще перед закінченням жнив. У дні весілля Зарічних — післали дарунок і привитання, — самим їм не до весілля було! Саме того дня Ростислав здавав додаткові іспити. Мужі науки не особливо европейським середним школам довіряли. Тим більше не вірили знанням молоденької, ледви вісімнадцятьлітньої жіночки. Не сподівалися, щоб вона могла зацікавитися сухою наукою, ні що у неї вистане завзяття довгих літ сидіти, сушити собі голову всякими завданнями і формулами.

Настав врешті день, коли Ірина і Ростислав з кількома сотками студентів і студенток опинилися у великій інавгураційній залі університету. Подобалося їм наставлення професорату. Старий декан їх факультету молодь привитав. Наприкінці сказав кілька речень, що відповідали настроям подружжя, їх світоглядові, давали дороговказ їх майбутности.

При зачисленні в університет молодята причинили ще неабиякий клопіт трудними до вимови, довгими іменами. Англійським звичаєм їх записано Ростиславом-Любомиром-Володимиром і Іриною-Любомирою - Ростиславою - Володимирою Святолдичами-Ставровичами. Скоротити імені молодята не забажали. Чужинні, та й українські студіозні прийняли молодят за брата й сестру...

Ледви пять місяців проминуло від дня приїзду Ростислава в Канаду. За той час він одружився, набув батька й другу матір, обєднав дві родини в одну, привчився праці, виявив себе здібним творити добро людям добрим, і силу диктувати злим. Надзвичайні здобутки за короткий протяг часу! Тепер, з дружиною-помічницею в його задумах, стали на перший щабель драбини, що й кінця у височині не могли доглянути... Готувалися до боротьби за правду і добро, за кращу людину, до боротьби затяжної, може жорстокої! Для тої боротьби, покищо, набували солідну зброю — знання!

(Кінець першої частини).

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ У. Н. С.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

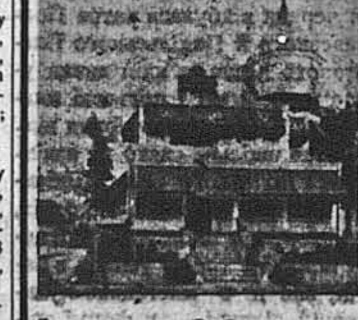
PHILADELPHIA, PA. — Monthly meeting — D. Witowsky, Branch 375, to be held on Saturday, August 9, 1947, at 7 P. M., at the Ukrainian Hall, 847 N. Franklin St. — D. Dorozowsky, Pres.; J. Charambura, Sec.; W. Wasyliuk, Treas.

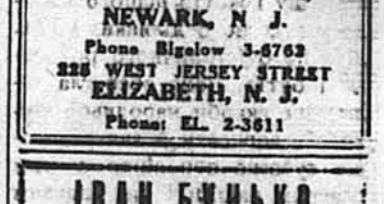
PHILADELPHIA, PA. — Monthly meeting — S. Petlura, Branch 189, will be held on Sunday, August 10, 1947, at 1:30 P. M., at the American-Ukrainian Progressive Club at 1938 Germantown Ave. — J. Kouchak, Pres.; M. Charambura, Sec.

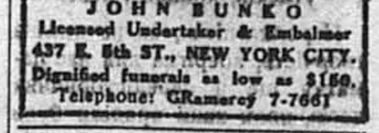
ПОШУКУЮТЬ

Пошукую своїх сестер:
ПАРАСКЕВИ ГОЛОВАТОЇ І КСЕНІ ЗІМЕР
(обидві з дому Голуб), родом зі села Корівці, пов. Тернопіль, Зах. Україна. Хто би про них знав, або вони самі, хай зголоситься на адресу: Mrs. ANASTASIA ZELINSKA, 6507 Hanson St., Detroit 10, Mich. U. S. A.
Прошу европейську укр. пресу передрукувати це оголошення.

ПОШУКУЮ Івана або Петра Косів, з села Рінне, повіт Долина. Останніми часами 1928 року, перебував у Дітройті, Міш. Хто би знав про них або вони самі, прошу зголоситись в справі спадку до мене:
WASIL SUTAK,
705 East 12th St., New York, N. Y.

ТАРЗАН, ч. 1659. Вічна боротьба.

„У такий то спосіб" — говорив нещасний велетень — „я пережив століття, засуджений на життя й боротьбу" —

„Я є вічним, жорстоким вояком, одначе веду романтичне життя. У моїй поганській релігії самогубство є непростимим гріхом... Лише якийсь інший чоловік може мене вбити, а ти є першим, який як мені здається, що можеш це зробити".

„А тепер, силачу" — кінчив він — „вбий мене!"

„Ні, сказав малпочоловік — я ніколи не вбиваю без підстави".

„Підстава така" — застогнав вояовник: „Століттями моєю засадою було вбивати або бути вбитим".